

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตรอาชีพการทำน้ายาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ จำนวน 10 ชั่วโมง

กลุ่มอาชีพ ด้านเกษตรกรรม
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอวยวิมบารมี

ความเป็นมา

ในยุคปัจจุบัน สังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน การว่างงาน และการขาดแคลนทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในระดับชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งหลายแห่งยังขาดโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้และทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ชุมชนไทยจำนวนมากยังคงมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทรงคุณค่า หนึ่งในนั้นคือความรู้เกี่ยวกับการทำน้ายาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นวิธีการแปรรูปของเหลือใช้จากครัวเรือนและวัสดุจากธรรมชาติ เช่น เปลือกผลไม้ ผัก ผลไม้สุกเกิน มะกรูด มะนาว สู้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่ปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถต่อยอดเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน และการส่งเสริมภูมิปัญญาดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้นโยบายของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ภายใต้แนวคิด “สกร. Learn to Earn สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างวิทยากรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน” เป็นกรอบในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นหลักสูตรส่งเสริมอาชีพ พัฒนาศักยภาพบุคคลในชุมชน และจัดตั้งแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดังนั้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอวยวิมบารมี จึงได้จัดกิจกรรมการฝึกอบรม การทำน้ายาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ จึงเกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นกลไกในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สามารถสร้างอาชีพได้จริง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีความรู้ในชุมชน เป็นทั้งวิทยากร ถ่ายทอดประสบการณ์ และเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน โครงการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม แต่ยังสามารถพัฒนาเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักของครัวเรือน ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากอย่างแท้จริง

หลักการของหลักสูตร

1. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน

หลักสูตรมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม ไม่จำกัดเพศ วัย หรือวุฒิการศึกษา โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน และการฝึกปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. การส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้

หลักสูตรพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดต้นทุนการดำรงชีวิต และสามารถผลิตสินค้าที่ปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีมูลค่าเพิ่ม

3. การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

หลักสูตรให้ความสำคัญกับการรวบรวม ถ่ายทอด และรักษาความรู้พื้นถิ่นโดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในทุนทางวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถใช้ความรู้นี้เป็นฐานในการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและพึ่งพาตนเองได้

4. การบูรณาการสิ่งแวดล้อมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนรู้ในการทำน้ายาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดของเสีย และลดการพึ่งพาสารเคมี พร้อมทั้งนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการทำน้ายาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพให้แก่ประชาชนในชุมชน
2. เพื่อสร้างอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนด้วยการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา

ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ภาคทฤษฎี จำนวน 5 ชั่วโมง
2. ภาคปฏิบัติ จำนวน 5 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ จำนวน 10 ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	การทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ	1.1 อธิบายความสำคัญการทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ ได้ 1.2 อธิบายความเป็นไปได้ในการทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และทำเลที่ตั้ง 1.3 บอกแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.4 บอกทิศทางการประกอบอาชีพ	1.1 ความสำคัญของการประกอบอาชีพการทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ 1.2 ความเป็นไปได้ในการทำนํ้ายาเอนกประสงค์จากนํ้าหมักชีวภาพ - ความต้องการของตลาด - การใช้แรงงาน - การจัดหาวัสดุ - การเลือกทำเลอุปกรณ์ที่ตั้ง 1.3 แหล่งเรียนรู้/ 1.4 ทิศทางการภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบอาชีพ	1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อของจริงสื่อบุคคลในชุมชนวิเคราะห์และใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน 1.2 วิเคราะห์อาชีพที่จะสามารถเลือกประกอบอาชีพได้ในชุมชนจากข้อมูลต่างๆ 1.4 วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับทิศการประกอบอาชีพโดยคำนึงศักยภาพ	3 ชม.	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
2	ทักษะอาชีพ การทำนํ้ายา เอนกประสงค์ จากนํ้าหมัก ชีวภาพ	2.1 เตรียมการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ -สถานที่ / พื้นที่ - การคัดเลือกชนิดของ นํ้าหมัก - ความรู้ที่เกี่ยวข้องใน การทำหมักชีวภาพ - ความรู้ที่เกี่ยวข้องใน การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ 2.2 การทำนํ้าหมัก ชีวภาพ 2.3 การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ 2.4 การเก็บรักษา	2.1 ขั้นเตรียม การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จาก นํ้าหมักชีวภาพ - สถานที่/พื้นที่ - การคัดเลือก นํ้าหมักชีวภาพ - ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ในการทำหมัก ชีวภาพ - ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ในการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จาก นํ้าหมักชีวภาพ 2.2 การทำนํ้าหมัก ชีวภาพ 2.3 การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จาก นํ้าหมักชีวภาพ 2.4 การเก็บรักษา	2.1 ผู้เรียนศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับ - การทำนํ้าหมัก ชีวภาพ - การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ 2.2 วิเคราะห์สาธิต การทำนํ้าหมัก ชีวภาพ 2.3 วิเคราะห์สาธิตการ ทำนํ้ายาเอนกประสงค์ จากนํ้าหมักชีวภาพ	1 ชม.	5 ชม.

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
3.	จัดการอาชีพ การบริหาร การทำนํ้ายา เอนกประสงค์ จากนํ้าหมัก ชีวภาพ	3.1 สามารถบริหาร จัดการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพได้ - ควบคุมคุณภาพการทำ การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ - การลดต้นทุนใน การทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ - วางแผนการผลิต ในการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพ 3.2 สามารถจัดการ การตลาดในการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จากนํ้า หมักชีวภาพได้ - ทำฐานข้อมูลลูกค้า - การทำบัญชี - ประชาสัมพันธ์ รายรับ - รายจ่าย การตลาดในการ - วางแผนการตลาด 3.3 สามารถจัดการ ความเสี่ยง - วิเคราะห์และควบคุม	3.1 การบริหาร จัดการทำนํ้ายา เอนกประสงค์จาก นํ้าหมักชีวภาพ - การจัดการ ควบคุมคุณภาพ - การลดต้นทุน - การวางแผนการ ผลิต 3.2 การจัดการ การตลาด - ทำฐานข้อมูล ลูกค้า - ประชาสัมพันธ์ - นำสินค้าเข้าสู่ กระบวนการ มาตรฐานสินค้า - การทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย - การวางแผน 3.3 การจัดการ ความเสี่ยง - การวิเคราะห์ และควบคุมความ เสี่ยง 1) ระยะเวลาที่แปร รูป 2) ราคาขาย 3) คู่แข่งขัน	3.1 การบริหารจัดการ การผลิต - ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การ กำหนดการควบคุม คุณภาพผลผลิตที่ ต้องการ - ศึกษาการลด ต้นทุนการผลิต แต่คุณภาพคงเดิม - ศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยความเสี่ยง จัดการความเสี่ยง ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และมีแนวทางในการ จัดการการตลาด 3.1 การบริหาร จัดการการผลิต - ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการบริหาร จัดการ การกำหนด และการควบคุม คุณภาพผลผลิต 3.2 การบริหาร - ข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ ความต้องการตลาด	1 ชม.	-

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		ความเสี่ยงเกี่ยวกับการรายรับ-รายจ่าย ราคาขาย และ คู่แข่งขัน - วางแผนการจัดการความเสี่ยง 3.4 สามารถวางแผนการดำเนินงาน	- การวางแผนการจัดการความเสี่ยงการตลาด 3.4 การวางแผนการดำเนินงาน	- กำหนดทิศทางเป้าหมาย และการจัดการการตลาด 3.3การจัดการความเสี่ยง-ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากเอกสาร - ฝึกการวิเคราะห์การจัดการความเสี่ยง พร้อมการวางแผนการจัดการความเสี่ยง 3.4 การวางแผนการ- ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การวางแผนการดำเนินงาน - ฝึกทำแผนการทำน้ำหมักชีวภาพ		

สื่อการเรียนรู้

1. สื่อเอกสารความรู้ด้านการทำน้ำหมักชีวภาพ และการทำน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ

2. วัตถุดิบของจริงที่นำมาใช้ในการปฏิบัติ

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินผลการปฏิบัติได้จริง
2. การประเมินผลงานในเชิงประจักษ์

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีผลงานการทำน้ำหมักชีวภาพที่ได้มาตรฐาน

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม